

MARKSİST EKONOMİ-POLİTİK VE İLETİŞİM DERS NOTLARI II

Marksist Toplum Teorisi

Üretim biçimi, **toplumun yararlandığı üretim güçleri ile bunlara göre belirlenen üretim ilişkilerinin bütünü**ü ifade eder.

Genel olarak toplumların, özel olarak da **kapitalist toplumun evrimi (gelişimi) meselesi ile ilgilidir**

Toplumların evrimini, **dayandıkları üretim biçiminin (mode of production) değişiminde görür**

Üretim güçleri geliştikçe, bunlarla birlikte **üretim ilişkileri de değişikliğe uğrar** ve yeni bir üretim biçimine ve toplum şekline geçilir.

Toplum, organik bir bütünlük değil; birbiriyle bağdaşmayan çıkarlardan oluşur. **Yani bütünlüğü değil, bölünmüşlüğü sergiler...**

Marksist Tarih Teorisi

Marx, 1895, *Ekonomi Politğin Eleştirisi*,
"... Maddi yaşamın **üretim tarzı**
(*insanların geçimlerini kazanma tarzları*)
genel toplumsal, siyasal ve entelektüel
yaşam sürecini koşullandırır. **İnsanların
varlığını bilinçleri belirlemez.**
**Tersine, onların bilincini belirleyen
şey toplumsal varlıklarıdır...** "

**İnsanın tarih yapma tarzının teorik
temelidir.** Tarihsel maddecilik-
diyalektik materyalizm, toplumun
gelişim yasalarını kavramanın bilimsel
yöntemidir

Bu tarzlar, özellikle de toplumsal
görüşleri, düşünceleri, anlayışları
veya "**toplumsal bilinci**" belirler.

Hiçbir sorun "**kendi çözümü
için gerekli koşulların
yokluğunda**" ortaya çıkmaz

Kapitalist üretim tarzı- biçimi

Üretici Güçler

Üretim araçları

İnsanlar (bilgi, deneyim, yetenek-beceri)

Toplumsal değişimlerdeki "nedensel ve belirleyici etken" üretici güçlerdeki yani üretim aletlerindeki ve bunları kullanan insanların beceri ve tekniğindeki değişimdir.

örnek I: 19. yy'ın sonunda üretim birimlerinin büyüklüğü ve gittikçe artan mekanikleşme, halka açık büyük işletmelerin gelişmesine yol açtı ve sanayinin yeni karakterini tüm topluma yaydı.

Üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında karşılıklı (diyalektik) bir ilişki vardır:

Araçla - yani toplumun üretici güçlerinin sınırsız gelişimi, ilişkiyle yani mevcut sermayenin (üretim ilişkileri içinde) büyümesiyle çatışır...

örnek II: 20. yy'ın sonundan itibaren üretici güçlerin gelişmesini engelleyen "kâr oranlarının azalması tehdidi" tüketim ilişkilerinin kontrolü ile bertaraf edilmeye çalışıldı- çalışılıyor...

Marx'ın ifadesiyle "kapitalist üretimin eğilimi, sanki tek sınırı tüm toplumun mutlak tüketim gücümüşçesine, üretici güçleri geliştirme doğrultusundadır"...

Üretim İlişkileri

Mülkiyet ilişkileri

Sermaye

Ücretli emek

Toprak mülkiyeti

Kar

Rant

Faiz

Ücret

Bölüşüm- Paylaşım ilişkileri

Değişim-Mübadele ilişkileri

Marx, "...insanlar giriştikleri üretim faaliyetlerinde iradelerinden bağımsız belirli-zorunlu ilişkilere girerler, **bu üretim ilişkileri üretici güçlerinin belirli bir gelişme aşamasına karşılık düşen ilişkilere**dir."

Artı-değerin önemi, **kapitalist sistem bir bütün olarak** - "kapitalist" üretim ilişkileri - ele alındığında ortaya çıkar

Üretim ilişkilerinin tümü sosyal ilişkiler denilen şeyi yani "toplumu, özellikle de belirli bir tarihsel gelişme aşamasındaki bir toplumu" meydana getirirler. (Marx, *Ücretli Emek ve Sermaye*)

TARTIŞMA: Enformasyon ve onu işleyen teknolojiler bütün insan etkinliklerinin ayrılmaz bir parçası haline geldiği için, bireysel ve kolektif varoluşun tüm süreçleri doğrudan yeni teknolojilerle biçimlendirilebilir olmaya başladı...